

ЛЕКСИЧНИЙ СКЛАДНИК ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Статтю присвячено проблемі формування у молодших школярів на уроках іспанської мови лінгвосоціокультурної компетентності. Проаналізовано підручники іспанської мови для початкової школи. Презентовано мультимедійний наочний посібник для вчителя іспанської мови "Las Navidades en España".

Ключові слова: іспанська мова, початкова школа, лінгвосоціокультурна компетентність, мультимедійний наочний посібник.

Серед виучуваних у світі іноземних мов, за даними Інституту Сервантеса [5], іспанська мова посідає третє місце (6%) після англійської (69%) та французької (7%) мов [5, с. 10]. Майже 20 млн. вивчають іспанську мову як іноземну [5, с. 5]. Про популярність іспанської мови в світі свідчать такі факти [5, с. 29]:

– вона посідає третє місце за вживаністю в мережі (після англійської (26,8%) та китайської (24,2%) мов [5, с. 32]); 7,8% користувачів Інтернету спілкуються іспанською мовою [5, с. 32];

– з 2000 по 2011 рік використання іспанської мови зросло на 807,4% (5-е місце після арабської, російської, китайської та португальської мов [5, с. 32]);

– вона посідає друге місце за вживаністю в двох найвідоміших соціальних мережах – Facebook [5, с. 36] і Twitter; вона є другою за вживаністю в Twitter у таких англійських містах як Лондон та Нью-Йорк [5, с. 37];

– з 285-ти мов, якими наразі представлена Wikipedia, іспанська мова займає 5-те місце за кількістю відвідувань [5, с. 39].

З огляду на таку популярність іспанської мови актуалізується питання формування іспаномовної комунікативної компетентності на різних ступенях навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, починаючи з початкової школи.

Серед низки підходів до навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах наразі виокремлюється культурологічний підхід, який передбачає формування поряд з іншими видами іншомовної комунікативної компетентності й лінгвосоціокультурної компетентності як однієї з цільових для формування на уроках іноземної, зокрема іспанської [1], мови, на яких учні набувають знань про культуру, історію, реалії, традиції тощо країн(и) виучуваної іноземної мови.

Аналіз освітнього потенціалу змісту навчання, пропонованого авторами підручників іноземної, зокрема іспанської, мови, потребує спеціального наукового дослідження, що виходить за межі цієї статті. Зупинюсь на мовних і мовленнєвих засобах спілкування з національно-культурною семантикою, зокрема обмежусь аналізом країнознавчої лексики в підручниках іспанської мови для початкової школи, укладених під керівництвом В.Г.Редька.

Метою статті є аналіз підручників іспанської мови для початкової школи щодо лінгвосоціокультурного потенціалу їхньої лексичного наповнення, а також презентація авторського мультимедійного наочного посібника "Las Navidades en España" як засобу унаочнення тематичної безеквівалентної і фонової лексики.

Уже з першої сторінки підручника першокласники набувають знань про імена своїх іспаномовних ровесників – Carmen, Pilar, Rafael, José [2, с. 4]. (Рамки статті унеможливають весь перелік згаданих у підручниках імен).

На наступній сторінці підручника [2, с. 5] зображено всесвітньо відомий персонаж роману Сервантеса Don Quijote [2, с. 7] з формою ввічливого звертання до чоловіка Don.

Лексичні одиниці el español та la española з'являються поряд із зображенням хлопчика Rafael та дівчинки Pilar у національних іспанських костюмах [2, с. 6]

Назва країни, мову якої першокласники почали вивчати – España [2, с. 12], з'являється разом з назвами її столиці – Madrid та міст – Bilbao, Barcelona [2, с. 12; 26; 32], Alicante [2, с. 30].

Інформацію про свята їхніх іспаномовних ровесників першокласники набувають з текстів для читання "Las fiestas de invierno en España" [2, с. 76-77], який проілюстровано зображеннями el belén de Navidad та los Reyes Magos, та "El Día de la Madre" [2, с. 78-79], який проілюстровано вітальною листівкою "¡Feliz día, Mama!".

У підручнику для 2-го класу також представлено імена дівчаток та хлопчиків, іспаномовних ровесників учнів, при цьому як повні імена Juan, Estela, Inés, так і похідні від них зменшено-пестливі Juanito, Estelita [3, с. 72], Inesita [3, с. 158].

Назва столиці Іспанії Madrid [3, с. 10], лексичні одиниці el español та la española [3, с. 11] та назва країни виучуваної мови – España [3, с. 12] вперше зустрічаються в навчальних діалогах. Лексична одиниця el español у значенні іспанська мова вперше зустрічається на с. 46.

Також на сторінках підручника згадано такі міст Іспанії: Valencia, Toledo, Barcelona, Zaragoza, Sevilla, Granada, Segovia, Cádiz, а також столицю Аргентини – Buenos Aires [3, с. 149].

На сторінках підручника, (включаючи титульну сторінку), зустрічається 16 зображень Don Quijote та 7 – його зброєносця Sancho Panza.

Форма ввічливого звертання до жінки Doña зустрічається у першому рядку вірша "Días de la Semana" – Doña Semanita [3, с. 29].

У підручнику для III класу теж представлено імена іспаномовних ровесників молодших школярів, однак лише одне в зменшено-пестливій формі Anita [4, с. 34].

Уперше представлено іспанські прізвища – López [4, с. 58], зокрема в назвах вулиць – la calle de Goya [4, с. 10, 160-161], la calle de Cervantes [4, с. 11] та пам'ятників – el monumento a Cervantes [4, с. 168]. Також зустрічаються інші назви вулиць: la calle de Victoria, la calle de Sevilla [4, с. 56], la calle de Flor [4, с. 57], площ: la Plaza de Zaragozата [4, с. 160], la Plaza de España [4, с. 168], проспектів: el Paseo de la Castellana [4, с. 159], el Paseo del Prado [4, с. 160], бульварів: la Avenida de la Independencia [4, с. 159] в різних містах Іспанії. Назви країни виучуваної мови España та її столиці Madrid з'являються на с. 57.

Формування саме лінгвосоціокультурної компетентності передбачено в Unidad 7. "Tengo amigos en el extranjero" [4, с. 156-172]. Згадано столицю Madrid та міста Barcelona, Sevilla, Valencia з фотографіями їхніх визначних місць [4, с. 156, 158-160]. У вправі 2 учням пропонується прочитати назви 22-х головних міст Іспанії [4, с. 157]; у вправі 5 – прочитати і перекласти речення з назвами вулиць, площ тощо [4, с. 161].

Столиці Іспанії присвячено урок – пропонуються фотографії визначних місць Мадриду [4, с. 162-163], а також текст для читання "Madrid" [4, с. 163]. Паралельно представлено визначні місця Мадриду й Барселони та Києва і Львова [4, с. 168-169]. Тексту для читання "Mi amigo Daniel" з описом міста Сегов'я та фотографіями її визначних місць [4, с. 170-171] передують фотографії визначних місць Толедо та Бургаса.

Також названо інші іспаномовні країни – Аргентина, Мексика, Куба та Чилі та їхні столиці з фотографіями визначних місць [4, с. 172]. У вправі 2 учням пропонується прочитати назви 18-ти країн Латинської Америки, де розмовляють іспанською мовою; у вправі 3 згадуються країни та їхні столиці Cuba – La Havana, Perú – Lima і назви вулиць [4, с. 173]; у вправі 6 пропонується поєднати пари слів на кшталт Chile – chileno [4, с. 174]; у тексті для читання "Mi amigo argentino" згадується Аргентина та її столиця Buenos Aires [4, с. 174].

Форма ввічливого звертання до чоловіка Don вживається поряд з іменем Miguel – ведмедя [4, с. 99] та kota [4, с. 102].

У навчальних діалогах пропонується мовленнєва формула ¿Diga? [4, с. 37, 41] як початок розмови по телефону; в навчальному листі Alicia – мовленнєві формули вітання Hola та прощання Adiós [4, с. 128].

Також наведено назви національних іспанських страв – el gazpacho, la paella, la tortilla [4, с. 105] та зоологічного парку – Zoo [4, с. 139].

Отже, ці лексичні одиниці¹ є першим складником лінгвосоціокультурної компетентності, яка формується у молодших школярів на уроках іспанської мови. Однак, на мою думку, бракує хоча б мінімального лінгвокраїнознавчого коментаря, на кшталт, el gazpacho, la paella, la tortilla – національні іспанські страви [4, с. 105].

Усунути це недолік допоможе розроблений мною для допомоги вчителям іспанської мови семантизувати лексичні одиниці з національно культурною семантикою мультимедійний наочний посібник "Las Navidades en España" (рис. 1).

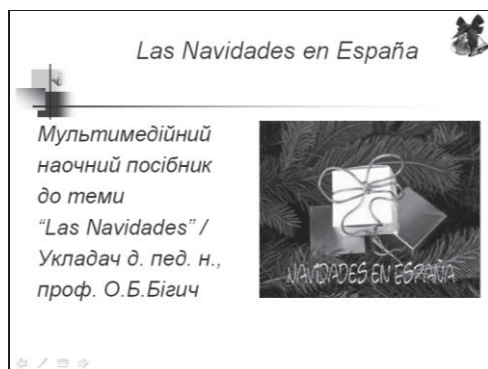

Рис. 1. Титульна сторінка посібника

Рис. 2. Тематична лексика

Так, одним із складників соціолінгвістичної компетентності (як компонента лінгвосоціокультурної компетентності) є знання школярами мовних засобів з національно-культурною специфікою, зокрема безеквівалентної і фонові лексики (рис. 2). Кожна із представлених на рис. 2 лексичних одиниць надалі супроводжується лінгвокраїнознавчим коментарем учителя та семантизується.

Складником соціокультурної компетентності (як компонента лінгвосоціокультурної компетентності) з теми "Las Navidades en España" є знання школярів про її історико-культурний фон, наприклад, про традицію запалювання в період адвента щонеділі однієї з чотирьох свічок на різдвяному вінку (рис. 3).

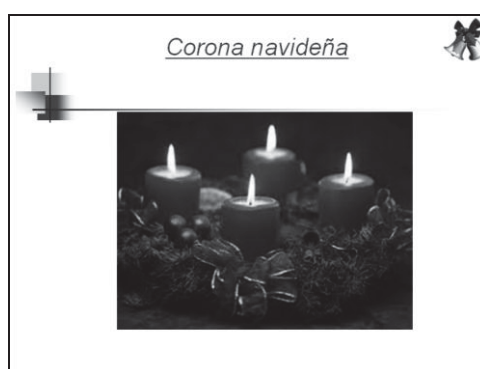

Рис. 3. Сторінка "Corona navideña"

Освітній інтернет-ресурс "La Navidad en España" [6] пропонує різдвяний календар – El Calendario Navideño (рис. 4), в якому проілюстровано різдвяні свята в Іспанії. Щоправда пропонуванний календар 2007 року та не є мультимедійним. Моя ж ідея при розробленні посібника полягала в укладанні календаря різдвяних свят в Іспанії в мультимедійному форматі (рис. 5), коли гіперпосилання кожної цифри уможливають перехід на різдвяне свято чи подію. Наприклад, гіперпосилання на цифрі "5" (рис. 6) відкриває низку тематично дотичних сторінок: la Cabalgata (рис. 6), los Reyes Magos (рис. 7), las cartas a los Reyes Magos (рис. 8-9).

¹ З огляду на рік видання (2004) я не аналізувала підручник для 4-го класу.

Рис. 4. Сторінка "El Calendario Navideño"

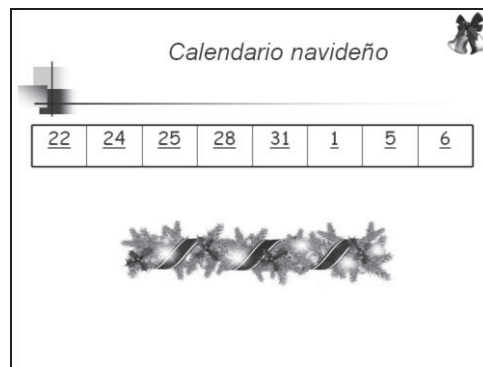

Рис. 5. Сторінка "El Calendario Navideño" в мультимедійному форматі

Рис. 6. Сторінка "La Cabalgata"

Рис. 7. Сторінка "Los Reyes Magos"

Рис. 8. Сторінка "Las cartas a los Reyes Magos"

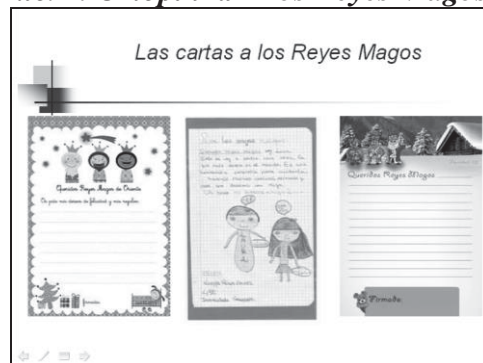

Рис. 9. Сторінка "Las cartas a los Reyes Magos"

Інші різдвяні традиції (Aguinaldo, Belén, Cortylandia, Dulces navideños, Plantas de Navidad, Postales navideñas, Tío Nadal, Villancicos) виокремлено на сторінці "Tradiciones de Navidad" (рис. 10). Гіперпосилання на них уможливають перехід на їхні виокремлені сторінки. Так, гіперпосилання "Villancicos" (рис. 10, найнижчий рядок) уможливує прослуховування колядок з інтернет-ресурсу (режим доступу зазначено на найнижчому рядку сторінки рис. 11) та знайомство з переліком найпопулярніших з

Рис. 10. Сторінка "Tradiciones de Navidad"

Рис. 11. Сторінка "Los villancicos"

них (рис. 12). Гіперпосилання на назвах колядок уможливають ознайомлення школярів з їхніми словами та їх прослуховування з ресурсу YouTube, наприклад, Campana sobre campana (рис. 13).

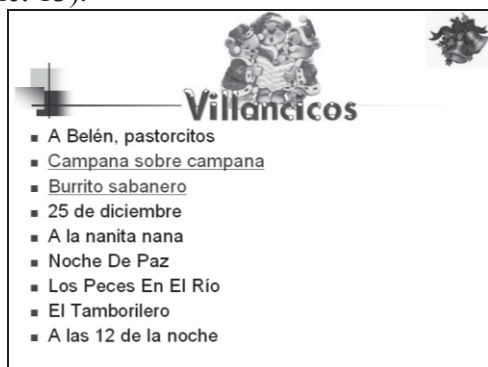

Рис. 12. Сторінка "Villancicos"

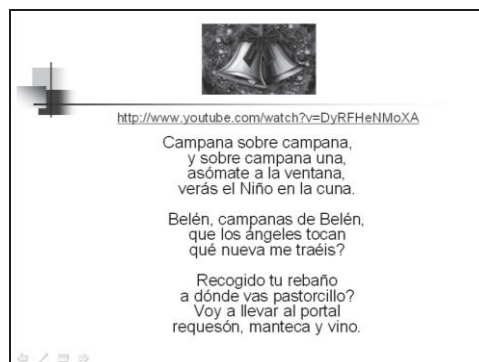

Рис. 13. Колядка "Campana sobre campana"

Посібник також уміщує тематично дотичний дидактичний матеріал, зокрема ілюстрований різдвяний словничок (рис. 14).

Рис. 14. Сторінка "El vocabulario de Navidad"

Попри назву посібника "Las Navidades en España" до його змісту я включила сторінку "Algunas tradiciones de Navidad en el mundo" (рис. 15), яка презентує традиції святкування Різдва в інших, зокрема іспаномовних, країнах, наприклад, у Мексиці – la piñata de Navidad (рис. 16).

Рис. 15. Сторінка "Algunas tradiciones de Navidad en el mundo"

Рис. 16. Сторінка "La Navidad en el mundo"

Також пропонується перелік різдвяних пісень (рис. 17) у виконанні сучасних виконавців: венесуельського співака José Luis Rodríguez González, більш відомого під артистичним псевдонімом El Puma, дуету відомих костаріканських персонажів коміксів Tricolín і Tricolina та їхніх друзів, а також дуже зворушливий відеоролик з костюмованим інсценуванням дошкільниками за підказкою вихователя різдвяної пісні "La estrella con campanita" (гіперпосилання уможливають перехід на дотичні сторінки та перегляд

відеокліпів). Також виокремлено сторінки з віршами, присвяченими різдвяним святкам (рис. 18), та з різдвяними казками, презентованими на ресурсі YouTube (рис. 19).

Рис. 17. Сторінка "Canciones navideñas"

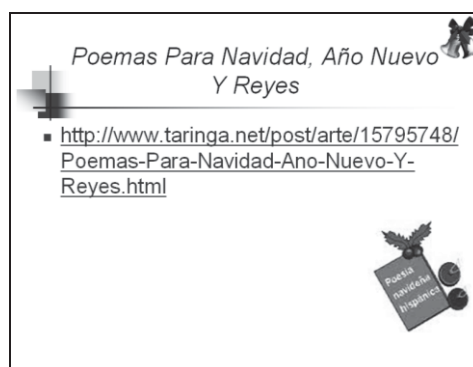

Рис. 18. Сторінка "Poemas para Navidad, Año Nuevo y Reyes"

Рис. 19. Сторінка "Cuentos navideños"

Отже, розроблений для допомоги вчителю іспанської мови мультимедійний наочний посібник "Las Navidades en España" реалізує його основну функцію: унаочнити для школярів презентовані вчителем мовні і мовленнєві засоби спілкування з національно-культурною семантикою, зокрема країнознавчу безеквівалентну і фонову лексику з теми "Las Navidades".

Перспективу подальших наукових розвідок вбачаю в укладанні аналогічних наочних посібників для інших виучуваних молодшими школярами на уроках іспанської мови розмовних тем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурзина С. А. Содержание культуроведческого обогащения детей младшего школьного возраста в курсе обучения иностранному языку в школе с углубленным изучением иностранного языка (на материале испанского языка) / Светлана Анатольевна Бурзина : дис. ... канд. пед. наук. – М., 2005. – 323 с.
2. Редько В. Hola Español-1. Іспанська мова: підруч. для 1 класу загальноосвіт. навч. закл. / Валерій Редько, Валентина Береславська. – К. : Генеза, 2012. – 103 с.
3. Редько В. Hola Español-2. Іспанська мова: підруч. для 2 класу загальноосвіт. навч. закл. / Валерій Редько. – К. : Генеза, 2012. – 168 с.
4. Редько В. Hola Español-3. Іспанська мова: підруч. для 3 класу загальноосвіт. навч. закл. / В.Г. Редько, О.Г. Іващенко. – К. : Генеза, 2014. – 176 с.
5. El Español : una lengua viva : Informe 2014. – Departamento de Comunicación del Instituto Cervantes : Edición digital. – Modo de acceso <http://eldiae.es/wp-content/uploads/2014/07/El-español-lengua-viva-2014.pdf>
6. La Navidad en España, Ministerio de Educación y Ciencia : Edición digital. – Modo de acceso http://www.youtube.com/watch?v=yUHxt_alj9U

Бигич О.Б.

ЛЕКСИЧЕСКАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ЛИНГВОСОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ НА УРОКАХ ИСПАНСКОГО ЯЗЫКА В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Статья посвящена проблеме формирования у младших школьников на уроках испанского языка лингвосоциокультурной компетентности. Проанализированы учебники испанского языка для начальной школы. Представлено мультимедийное наглядное пособие для учителя испанского языка "Las Navidades en España".

Ключевые слова: испанский язык, начальная школа, лингвосоциокультурная компетентность, мультимедийное наглядное пособие.

Bigych O.B.

LEXICAL COMPONENT OF THE LINGUA-SOCIO-CULTURAL COMPETENCE AT SPANISH LANGUAGE LESSONS IN PRIMARY SCHOOL

This article is dedicated to the problem of forming lingua-socio-cultural competence at Spanish language lessons in primary school. There were analysed different manuals for primary school of Spanish language studying. It is represented a multimedia visual aid "Las Navidades en España" for Spanish language teacher.

Key words: Spanish language, primary school, lingua-socio-cultural competence, multimedia visual aid.

УДК 373.013(4)

Локшина О.І.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено обґрунтуванню позитивного досвіду розбудови початкової освіти у країнах Європи з проєкцією на модернізацію початкової школи в Україні. Акцентовано увагу на перспективних ідеях зарубіжжя для вітчизняної початкової освіти в умовах її європейської "векторності".

Ключові слова: початкова школа, зміст освіти, країни Європи, порівняльний аналіз, трансформації.

Розбудова початкової освіти у незалежній Україні характеризується динамікою та кореляцією з тенденціями розвитку початкової ланки навчання в країнах зарубіжжя, передусім, у країнах Європи під впливом спільних викликів – глобалізації, активного упровадження ІКТ, посилення взаємопроникнення культур. З метою протистояння цим викликам країни зосереджені на масштабних трансформаціях управлінського, організаційного та змістового характеру. Значні теоретичні напрацювання європейських учених та накопичений практичний досвід у цій царині є цінними для подальшої розбудови української початкової освіти в умовах європейської інтеграції.

Досвід зарубіжних країн у галузі початкової освіти висвітлюється у працях таких українських компаративістів, як І. Борисенко (зміст початкової освіти у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії); О. Волошина (соціокультурний компонент підготовки майбутніх учителів початкової школи), Л. Заблоцька (дидактичні основи мовної підготовки учнів у початкових школах), О. Кашуба (організація та зміст освіти у початкових школах Німеччини), О. Мокроменко (розвиток елементарної освіти у Великій Британії), М. Поп'юк (початкова освіта в країнах Вишеградської Четвірки), М. Шабінський (виховання учнів початкової школи у Франції), О. Ярова (розвиток початкової школи в країнах ЄС) та ін. Зазначені та інші порівняльно-педагогічні розвідки з проблеми початкової освіти зарубіжжя є перспективними для вітчизняної педагогічної теорії і школи в умовах її модернізації.